

Rolnummer 5379
Arrest nr. 45/2013 van 28 maart 2013

ARREST

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 94^{quinquies} van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, gesteld door het Hof van Beroep te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en R. Henneuse, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels en P. Nihoul, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 3 april 2012 in zake de bvba « Van Laere Consult » tegen de nv « Axa Belgium », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 12 april 2012, heeft het Hof van Beroep te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Is het door de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, met name artikel 94*quinquies*, ingevoerde systeem van betaling van het honorarium van de deskundige door de arbeidsongevallenverzekeraar, verstaanbaar [lees : bestaanbaar] met het gelijkheidsbeginsel zoals vastgelegd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, met artikelen 170 en 172 van de Grondwet alsook met artikel 16 van de Grondwet ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de bvba « Van Laere Consult », met maatschappelijke zetel te 3600 Genk, Ploegstraat 5;

- de nv « Axa Belgium », met maatschappelijke zetel te 1170 Brussel, Vorstlaan 25;

- de Ministerraad.

De nv « Axa Belgium » heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 20 februari 2013 :

- zijn verschenen :

. Mr. V. Mertens, advocaat bij de balie te Tongeren, voor de bvba « Van Laere Consult »;

. Mr. L. Schuermans en Mr. E. Abbeel, advocaten bij de balie te Turnhout, voor de nv « Axa Belgium »;

. Mr. S. Botticelli *loco* Mr. M. Van Reybrouck, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J. Spreutels verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeshil

De zaakvoerder van de bvba « Van Laere Consult » werd door de overheid aangesteld als deskundige om een arbeidsongeval te onderzoeken. De nv « Axa Belgium » dient als verzekeringsonderneming, met toepassing van artikel 94quinquies van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, het honorarium voor die opdracht te betalen. De verzekeringsonderneming betwist evenwel de gevorderde factuur en, in het bijzonder, de beweerde prestaties van de deskundige.

De bvba « Van Laere Consult » dagvaardt de nv « Axa Belgium » tot betaling van de factuur. De Rechtbank van Koophandel te Brussel verklaart de vordering slechts ten dele gegrond. Voor het Hof van Beroep vordert de bvba vervolgens de betaling van de ganse factuur. De geïntimeerde stelt incidenteel beroep in, waarbij zij vraagt de oorspronkelijke vordering van appellante ongegrond te verklaren en in ondergeschikte orde, alvorens ten gronde recht te doen, de hierboven aangehaalde prejudiciële vraag te stellen.

III. In rechte

- A -

A.1. De geïntimeerde voor de verwijzende rechter is in de eerste plaats van oordeel dat het systeem van vergoeding van de deskundige in feite een belasting vormt, zijnde een verplichte geldelijke bijdrage die de algemene uitgaven van de overheid moet dekken, en dat die belasting in strijd is met het gelijkheidsbeginsel en het wettigheidsbeginsel. Aan de twee essentiële kenmerken van een belasting - het dwingende en financiële karakter - zou zijn voldaan. De betaling gebeurt weliswaar aan de deskundige, maar die wordt aangesteld wegens een gebrek aan overheids personeel. Een dergelijk « doorschuiven » van de aanrekening zou in wezen neerkomen op een terugkeer naar het *Ancien Régime*. De overheid wentelt immers een overheidsuitgave af op een rechtsonderhorige, de verzekeringsonderneming, en verleent aan die rechtsonderhorige verlof om de uitgave terug te vorderen van de echte belastingplichtige, de verzekerde werkgever. Het risico van niet-betaling door de belastingplichtige wordt aldus afgewenteld op de « tollenaar », de verzekeringsonderneming. Aangezien er geen aanwijsbare tegenprestatie is, zou het niet gaan om een retributie in de zin van artikel 173 van de Grondwet, maar om een belasting in de zin van de artikelen 170 en 172 van de Grondwet.

Het wettigheidsbeginsel vervat in die laatste bepalingen vereist dat het bedrag van de belasting door de wetgever moet zijn bepaald. Krachtens artikel 94octies, 4°, van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk bepaalt de Koning evenwel het bedrag van het honorarium van de deskundige. Ook het belastingsubject zou niet duidelijk zijn bepaald : in beginsel dient de verzekeringsonderneming het honorarium te betalen, maar artikel 94sexies van de voormelde wet voorziet in de mogelijkheid van terugvordering van de werkgever. De schending van het wettigheidsbeginsel zou tegelijkertijd een schending inhouden van het gelijkheidsbeginsel, gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

In de tweede plaats betoogt de geïntimeerde voor de verwijzende rechter dat de rechten van de verdediging en het rechtszekerheidsbeginsel worden geschonden. De overheid stelt immers eenzijdig een deskundige aan, die door de verzekeringsonderneming moet worden betaald. De overheid noch de verzekeringsonderneming kunnen op de schuldvordering van de deskundige controle uitoefenen. Er is enkel bij koninklijk besluit een uurtarief bepaald. De wetgever wordt verweten in geen enkele vorm van rechterlijk toezicht te hebben voorzien.

In de derde plaats meent dezelfde partij dat het eigendomsrecht, zoals gewaarborgd bij artikel 16 van de Grondwet en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, is geschonden. Een belasting vormt een inmenging in het recht op het ongestoord genot van de eigendom. Zij schendt dat recht indien zij op de belastingplichtige een buitengewone last doet wegen of fundamenteel afbreuk doet aan zijn financiële situatie. De verzekeringsonderneming moet met haar vermogen instaan voor de eenzijdig door de overheid aangestelde deskundigen, zonder dat aan de voorwaarden voor buitenbezitstelling is voldaan.

A.2. De appellante voor de verwijzende rechter wijst erop dat, krachtens de in het geding zijnde bepaling, het honorarium van de deskundige verschuldigd is « op voorlegging van een schuldvordering die de prestaties van de deskundige gedetailleerd weergeeft », hetgeen een controle mogelijk maakt en de fundamentele rechten

van de verzekeringsonderneming vrijwaart. Die laatste kan de kosten terugvorderen van de werkgever die in gebreke is gebleven, zodat het gelijkheidsbeginsel niet is geschonden (artikelen 10 en 11 van de Grondwet), het eigendomsrecht niet wordt aangetast (artikel 16 van de Grondwet) en er geen sprake is van een belasting (artikelen 170 en 172 van de Grondwet).

A.3. Ook de Ministerraad betoogt dat de verzekeringsonderneming de expertisekosten slechts dient voor te schieten, zodat het gelijkheidsbeginsel en het eigendomsrecht niet zijn geschonden. In ieder geval is de toepassing van de in het geding zijnde bepaling voorzienbaar en doet zij geen buitensporige last ontstaan voor de verzekeringsonderneming. Zij legt evenmin een belasting op, zodat de artikelen 170 en 172 van de Grondwet niet zijn geschonden.

- B -

B.1. Artikel 94*quinquies* van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk maakt deel uit van het hoofdstuk met als opschrift « Maatregelen om de herhaling van ernstige ongevallen te voorkomen ».

Als een ernstig arbeidsongeval wordt beschouwd een ongeval dat zich op de arbeidsplaats zelf voordoet en dat wegens zijn ernst een grondig specifiek onderzoek vereist met het oog op het treffen van preventiemaatregelen die herhaling ervan moeten vermijden. De Koning bepaalt de criteria op basis waarvan het arbeidsongeval als een ernstig arbeidsongeval wordt beschouwd (artikel 94*bis*, 1°, van dezelfde wet).

Na elk ernstig arbeidsongeval draagt de werkgever van het slachtoffer zorg ervoor dat het ongeval onmiddellijk door zijn bevoegde preventiedienst wordt onderzocht en bezorgt hij binnen de tien dagen volgend op het ongeval een omstandig verslag aan de toezichthoudende ambtenaren die de arbeidsveiligheid onder hun bevoegdheid hebben (artikel 94*ter*, § 1).

In geval van afwezigheid van een omstandig of voorlopig verslag binnen de tien dagen, kunnen de voormelde ambtenaren een deskundige aanstellen. De Koning kan andere gevallen bepalen waarin deze ambtenaren een deskundige kunnen aanstellen (artikel 94*ter*, § 4). De deskundige wordt gekozen uit een lijst die door de bevoegde administratie is samengesteld (artikel 94*bis*, 2°).

De deskundige heeft als opdracht (1) de oorzaken en de omstandigheden van het ernstig arbeidsongeval te onderzoeken en de gepaste aanbevelingen te formuleren om de herhaling van het ongeval te voorkomen, (2) de elementen van het onderzoek, de vastgestelde oorzaken

en de geformuleerde aanbevelingen op te nemen in een schriftelijk verslag en (3) dat verslag mee te delen aan de bevoegde ambtenaren, de werkgever en de verzekeringsonderneming (artikel 94^{quater}).

De deskundige ontvangt voor de prestaties geleverd in uitoefening van zijn opdrachten een honorarium (artikel 94^{quinquies}, § 1).

B.2. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de betaling van het honorarium van de deskundige. Artikel 94^{quinquies}, § 2, eerste lid, bepaalt :

« Het in § 1 bedoelde honorarium is verschuldigd door de verzekeringsondernemingen inzake arbeidsongevallen bij wie, naargelang het geval, de in artikel 94ter, § 1, bedoelde werkgever, of de in artikel 94ter, § 2, bedoelde personen zijn aangesloten voor de verzekering van hun werknemers ».

De verwijzende rechter wenst van het Hof te vernemen of die bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10, 11, 16, 170 en 172 van de Grondwet.

B.3. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet waarborgen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Artikel 172 van de Grondwet is een bijzondere toepassing van dat beginsel in fiscale aangelegenheden.

Uit de bewoordingen van de prejudiciële vraag, noch uit de motieven en stukken die eraan ten grondslag liggen, kan worden afgeleid welke categorieën van personen met elkaar moeten worden vergeleken. Een mogelijke schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, op zichzelf beschouwd, kan derhalve niet worden onderzocht.

B.4. Artikel 170, § 1, van de Grondwet drukt het wettigheidsbeginsel in fiscale zaken uit, dat vereist dat de wezenlijke bestanddelen van de belasting in beginsel bij de wet worden bepaald, opdat geen enkele belasting kan worden geheven zonder de instemming van de belastingplichtigen, uitgedrukt door hun vertegenwoordigers. Tot de wezenlijke bestanddelen van de belasting behoren de aanwijzing van de belastingplichtigen, de belastbare materie, de belastbare grondslag, de aanslagvoet en de eventuele belastingvrijstellingen en -verminderingen.

B.5. De betaling, door de verzekeringsonderneming, van het honorarium van de deskundige vertoont geen enkel kenmerk van een belasting. Het betreft een vergoeding voor de prestaties die de deskundige heeft geleverd in de uitoefening van zijn opdracht inzake de arbeidsveiligheid, die de werkgever dient te waarborgen. Het is geen heffing die gezagshalve door de Staat wordt opgelegd om de algemene uitgaven van openbaar nut te dekken.

De verzekeringsonderneming kan het bedrag van het betaalde honorarium terugvorderen van de werkgever (artikel 94*sexies*).

Aangezien de betaling van het honorarium geen belasting betreft, kan artikel 170, § 1, van de Grondwet niet zijn geschonden.

B.6. Artikel 16 van de Grondwet bepaalt dat niemand van zijn eigendom kan worden ontzet dan ten algemenen nutte, in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald en tegen een billijke en voorafgaande schadeloosstelling.

De onteigening biedt de overheid de mogelijkheid om voor doeleinden van algemeen nut de beschikking te krijgen over in beginsel onroerende goederen die niet middels de gewone wijzen van eigendomsoverdracht kunnen worden verworven.

De verplichting tot betaling van het honorarium van de deskundige is vreemd aan de eigendomsberoving bedoeld in artikel 16 van de Grondwet.

B.7. Het honorarium is aan de deskundige of aan zijn werkgever verschuldigd op voorlegging van een schuldvordering die de prestaties van de deskundige gedetailleerd weergeeft (artikel 94*quinquies*, § 2, vijfde lid).

Zoals uit het bodemgeschil blijkt, kan de verzekeringsonderneming het te betalen bedrag voor de rechter betwisten. Zoals reeds vermeld in B.5, kan zij het bedrag bovendien van de werkgever terugvorderen. De verplichting tot betaling van het honorarium doet derhalve niet op onevenredige wijze afbreuk aan de financiële situatie van de verzekeringsonderneming.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 94*quinquies*, § 2, van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk schendt niet de artikelen 10, 11, 16, 170 en 172 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 28 maart 2013.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt